

Nr 121.

Av herr **Borell**, om rätt för aktiebolag, att i visst fall återbekomma erlagd stämpelavgift.

I enlighet med bevillningsutskottets vid 1922 års riksdag avgivna betänkande nr 29 i anledning av väckt motion angående befrielse från stämpelavgift i visst fall beslöt riksdagen att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville låta verkställa utredning av frågan, huruvida och under vilka förutsättningar vidgad möjlighet borde beredas aktiebolag att vid utfärdande av aktier åtnjuta sådan stämpelfrihet, varom stadgas i andra stycket av 8 § i gällande stämpelförordning, samt, därest utredningen därtill föranledde, för riksdagen framlägga förslag.

I sitt betänkande hade utskottet gjort det uttalande, att, därest en sådan utredning komme att leda till förslag från Kungl. Maj:ts sida om författningsändring, innefattande utvidgad möjlighet att ernå stämpelfrihet vid utfärdande av aktier, borde, enligt utskottets mening, liknande möjlighet även beredas sådana aktiebolag, vilka i likhet med det i motionen omnämnda fått sina aktier stämpelbeskattade enligt då gällande bestämmelser.

Ungefär samtidigt, som bevillningsutskottets ovannämnda betänkande kom på kamrarnas bord, avlämnades till riksdagen en Kungl. Maj:ts proposition, nr 256, med förslag till lag om ändrad lydelse av § 93 i lagen den 12 augusti 1910 om aktiebolag. Genom detta förslag, som av riksdagen bifölls, vidtogs den ändring i nämnda § i aktiebolagslagen, att i aktiebolag, i vilka finnas aktier med olika rätt, ett beslut om aktiekapitalets nedsättning skall kunna ske i den ordning som i 91 § 4 och 5 mom. i aktiebolagslagen sägs. Härigenom undanröjdes det väsentliga hinder som i 93 § i dess förutvarande lydelse förefunnits för ett sådant aktiebolags rekonstruktion på angivet sätt utan ombildning till nytt bolag.

Sedan den av riksdagen i anledning av ovannämnda motion beslutade skrivelse inkommit till Kungl. Maj:t, remitterades densamma till statskontoret och generalpoststyrelsen för underdånigt yttrande.

I gemensamt avgivet yttrande av den 8 december 1922 hava ämbetsverken, som hänvisat till sina tidigare i ärendet angående stämpelfrihet för de i Nya Luth & Roséns Elektriska Aktiebolag tecknade stamaktier avgivna ytt-

randen, uttalat, att ehuru det säkerligen torde möta betydande svårigheter att åt stadganden i de av riksdagen antydda riktningar giva ett innehåll, som tydligt och rättvist uppdroge gränsen, där stämpelfrihet skulle inträda, men de nuvarande bestämmelserna för vissa fall torde vara för stränga, skäl dock syntes tala för, att den av riksdagen begärda utredningen verkställdes.

Kungl. Maj:ts dåvarande regering ansåg emellertid, att det i riksdagens skrivelse avsedda syftemålet i huvudsak blivit tillgodosett genom den viktiga ändringen av 93 § aktiebolagslagen, varför riksdagens framställning ej föranledde vidare åtgärd.

Regeringen har alltså ansett, att någon vidare författningsändring än den av 93 § i aktiebolagslagen ej vore erforderlig för vinnande av det syftemål, riksdagen med sin förutnämnda skrivelse till Konungen avsett. Detta må vara sant i vad det gäller framtida bolagsförändringar av den art 93 § omförmåler, men genom regeringens beslut är helt och hållet åsidosatt det uttalande av bevillningsutskottet, att den möjlighet att ernå stämpelfrihet vid utfärdande av aktier, som genom en författningsändring kunde beredas, skulle gälla retroaktivt för de bolag, som under de förhållanden, motionen omförmålde, fått sina aktier stämpelbeskattade enligt förut gällande bestämmelser.

På Kungl. Maj:ts beslut torde möjligen även det uttalande hava inverkat, som förekommer i statskontorets och generalpoststyrelsens yttrande därom, att »de fall, som skulle kunna tänkas komma i fråga till åtnjutande av den utsträckta stämpelfriheten, komme att bliva talrika».

Denna fråga är ytterst beroende av, vad som skall anses ligga i den till grund för stämpelfrihet i vissa fall gällande princip, att »ett och samma aktiekapital icke skall mera än en gång beskattas».

Då denna grundtanke föranlett det stadgande om stämpelfrihet, som i § 8 i stämpelförordningen medgives vid utbyte i vissa fall av aktiebrev mot nytt aktiebrev *i samma bolag*, torde det vara berättigat att uttolka densamma så, att den nya aktien skall 1:o utgivas utan tillsats av kontanta penningar samt 2:o medföra en andelsrätt *i precis samma förmögenhetsobjekt som den gamla aktien*.

Av denna tolkning, som jag på goda grunder anser vara den riktiga, följer, att de aktier, som, utan att kontant tillskott förekommit, utgivits i utbyte mot gamla aktier vid alla sammanslagningar av äldre bolag eller vid ett bolags uppgång i ett annat förut bestående bolag, icke kunna komma i åtnjutande av stämpelfrihet, ty varje vid sådan sammanslagning utgiven ny aktie medför andelsrätt ej blott i samma egendom som den aktie, mot vilken den bytes, utan jämväl i andra förmögenhetsobjekt, och kan därför ej anses motsvara *samma aktiekapital* som den gamla aktien.

Dessutom torde dylika sammanslagningar av aktiebolag alltid hava haft karaktären av affärstransaktioner, som ansetts medföra ekonomiska för-

delar för samtliga aktieägare i respektive bolag, och ensamt ur denna synpunkt har stämpelberäkning varit fullt berättigad.

Det torde emellertid kunna ifrågasättas, huruvida stämpelfrihet för nya aktier borde tillgodoräknas ens i alla de fall, i vilka den nya aktien kan anses ha motsvarat samma aktiekapital som den gamla.

Om ett aktiebolag behövt rekonstrueras genom kapitalets nedskrivning, och detta enligt lag kunnat försiggå och även försiggått genom majoritetsbeslut inom bolaget, alltså *utan hinder* av 93 § i aktiebolagslagen i dess ursprungliga lydelse, bleve de nya aktierna stämpelfria enligt 8 § stämpelförordningen. Men om man i stället för *vissa* fördelars vinnande föredragit att göra ett nytt bolag, vars aktier enligt gällande lag blevo stämpelpliktiga, finnes ej samma anledning att sedermera medgiva stämpelfrihet, oaktat aktiekapitalet kunde sägas vara ett och detsamma.

För att få en överblick över de fall, i vilka aktiebolag på ett eller annat sätt ombildats under tiden från den 1 jan. 1912, då aktiebolagslagen trädde i kraft, och till den 3 juni 1922, då den nya lydelsen av 93 § blev gällande, är på privat initiativ en utredning i Kungl. Patent- och Registreringsverket under arbete, vars resultat, när utredningen avslutats, skall av mig överlämnas till det utskott, dit denna motion kommer att remitteras.

Med stöd av vad jag nu anfört, får jag härmed hemställa,

att riksdagen ville vidtaga erforderlig åtgärd för att aktiebolag, som på grund av den ursprungliga lydelsen av § 93 i aktiebolagslagen av den 12 aug. 1910 för åstadkommande av sitt aktiekapitals nedskrivning måst ombildas till nytt bolag utan att därvid ha förenats med annat aktiebolag, må kunna återbekomma stämpelavgift, som erlagts för aktier, vilka utan tillskott av penningar utgivits i utbyte mot aktier i det förutvarande bolaget.

Stockholm den 19 januari 1924.

Th. Borell.